

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1CdoPr/7/2025
Identifikačné číslo spisu:	8117201067
Dátum vydania rozhodnutia:	09.07.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Erika Šobichová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8117201067.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v individuálnom pracovnoprávnom spore žalobkyne: C.. I. Y., narodená XX. C. XXXX, G., K. XXX/XX, zastúpenej advokátkou JUDr. Gabrielou Jablonskou, Košice, Letná 47, IČO: 17 080 223, proti žalovanému: Obec Lomnička, Lomnička, Lomnička 66, IČO: 00 330 027, zastúpenému Advokátskou kanceláriou JUDr. Daniel Blyšťan s.r.o., Košice - mestská časť Staré Mesto, Thurzova 3367/6A, IČO: 47 231 785, o určenie neplatnosti odvolania z funkcie, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 11Cpr/7/2017, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 19. septembra 2024 č. k. 12CoPr/4/2024 - 533, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 19. septembra 2024 č. k. 12CoPr/4/2024 - 533 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Vo zvyšku dovolanie o d m i e t a.

Odôvodnenie

1. Súd prvej inštancie rozsudkom rozhodol tak, že výrokom I. určil, že odvolanie žalobkyne z funkcie riaditeľky Základnej školy a Materskej školy Lomnička vykonané listom žalovaného zo dňa 20. decembra 2016 je neplatné. Výrokom II. žalobkyni priznal právo na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 %, o výške tejto náhrady bude rozhodnuté súdom samostatným uznesením.

2. Právne vec odôvodnil podľa ust. § 3 ods. 1 a 2 a § 39 Občianskeho zákonníka, podľa článku 2 Základných zásad Zákonníka práce a výrok o trovách konania podľa ust. § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej „CSP“). Konštatoval, že žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala určenia neplatnosti jej odvolania z funkcie riaditeľky ZŠ a MŠ Lomnička, ktoré žalovaný učinil listom zo dňa 20. decembra 2016 (+ mzdových nárokov, ktoré boli vylúčené na samostatné konanie) vychádzajúc z ostatného zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu v tejto veci (sp. zn. 19CoPr/2/2019 z 08. novembra 2018), v zmysle ktorého je daná jeho právomoc a kauzálna príslušnosť, ide o individuálny pracovnoprávny spor s tým, že žalobkyňa bola do funkcie riaditeľky menovaná žalovaným dňa 30. apríla 2014 s účinnosťou od 01. júla 2014 do 30. júna 2019, kde v tejto súvislosti jej vznikla o.i. i povinnosť deklarovať svoje majetkové pomery, a to do 30 dní od ustanovenia do funkcie riaditeľky, pričom žalobkyňa si túto svoju zákonnú povinnosť bezpochyby nesplnila, kde zákon naproti tomu ukladá

zriaďovateľovi po vyjadrení príslušnej rady školy obligatórne povinnosť takéhoto riaditeľa z funkcie odvolať a táto jeho povinnosť z časového hľadiska nie je ničím limitovaná. Odvolanie z funkcie riaditeľky bolo určité a zrozumiteľné, dostalo sa do dispozičnej sféry žalobkyne, ktorá však namietala jeho neplatnosť aj pre rozpor s dobrými mravmi, lebo bolo podľa žalobkyne účelové z dôvodu, že tá začala poukazovať na neplnenie si povinností žalovaného ako zriaďovateľa školy, čo malo vyústiť až do podania trestného oznámenia a civilných žalôb zo strany žalobkyne. Preto bolo povinnosťou súdu prvej inštancie zaoberať sa a skúmať motív odvolania žalobkyne z funkcie riaditeľky. Súd prvej inštancie vôbec nezisťoval a nezaoberal sa úvahami, či z hľadiska takto uplatneného odvolania z funkcie riaditeľky so zreteľom na všetky dostupné okolnosti prípadu, to zodpovedalo dobrým mravom. Zistenie skutočného motívu a skutočných dôvodov pre odvolanie žalobkyne z funkcie riaditeľky, môže viesť k zisteniu, či tento jednostranný právny úkon je (nie je) v rozpore s dobrými mravmi. Následne uviedol, že z dokazovania vyplynulo, že hlavným motívom a dôvodom odvolania žalobkyne z funkcie riaditeľky bolo jej konanie, ktorým poukazovala na neplnenie si zákonných povinností zo strany žalovaného. Za podozrivú možno označiť aj skutočnosť, že k zisteniu porušenia povinnosti žalobkyne deklarovať svoje majetkové pomery došlo až v roku 2016, t. j. dva roky po jej ustanovení do funkcie. K odvolaniu žalobkyne došlo po podaní trestných oznámení a civilných žalôb voči žalovanému, ktorých predmetom bolo porušovanie rozpočtových pravidiel na úseku originálnych kompetencií zriaďovateľa základnej a materskej školy - žalovaného, ktorý nemal poukazovať finančné prostriedky zo svojho rozpočtu základnej škole v súlade so zákonom. Podstatnou okolnosťou bola aj skutočnosť, že na obci nefungoval žiadny administratívny poriadok, a preto bolo pre žalobkyňu ťažké dokázať, že si zákonnú povinnosť odovzdania majetkového priznania splnila. Samotný žalovaný v konaní uviedol, že obec nemala dostatok finančných prostriedkov a potrebovali pokryť iné náklady, ktoré boli taktiež nevyhnutné, a z toho dôvodu neboli základnej škole poukazované financie z rozpočtu v plnej výške. Odvolanie z funkcie riaditeľky je preto v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka neplatným právnym úkonom pre jeho rozpor s dobrými mravmi. Žalovaný odvolal žalobkyňu z funkcie z dôvodu, že sa žalobkyňa dožadovala zákonnými prostriedkami, aby žalovaný plnil svoje rozpočtové povinnosti. Namiesto toho, aby žalovaný riešil nedostatky vo financovaní školy, odvolal z funkcie žalobkyňu a vymenoval nového riaditeľa, ktorý vzal žaloby voči žalovanému späť. Súd prvej inštancie ďalej poukázal na skutočnosť, že škola sa stala dlžníkom voči jednotlivým inštitúciám a žalovaný bol povinný svoj dlh riešiť tým, že mu bol poskytnutý úver. Aj súčasný riaditeľ školy vnímal problém jej nedostatočného financovania zo strany žalovaného, čo vyplynulo aj z jeho listu adresovaného Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky.

3. Na základe odvolania žalovaného Krajský súd v Prešove (ďalej aj ako „odvolací súd“) rozhodol v poradí prvým rozsudkom pod sp. zn. 12CoPr/1/2020 zo dňa 30. júna 2020 tak že výrokom I. zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu zamietol a výrokom II. priznal žalovanému právo na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v plnom rozsahu.

4. Na základe dovolania žalobkyne Najvyšší súd SR rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie uznesením pod sp. zn. 1Cdo/178/2020 z dôvodov podľa § 420 písm. f) CSP. Odvolací súd opätovne rozsudkom pod sp. zn. 12CoPr/8/2022 zo dňa 26. januára 2023 rozhodol tak, že zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu zamietol. Žalovanému priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v plnom rozsahu. Žalobkyni priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

5. Následne na základe dovolania žalobkyne Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením pod sp. zn. 1CdoPr/6/2023 - 502 zo dňa 20. marca 2024 rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

6. Krajský súd v Prešove rozsudkom (napadnutý predmetným dovolaním) pod č. k. 12CoPr/4/2024 - 533 zo dňa 19. septembra 2024 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Priznal žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacích a dovolacích konaní v plnom rozsahu voči žalovanej.

6.1. Odvolací súd na základe podaného odvolania po zrušení rozsudku dovolacím súdom viazaný jeho právnym názorom preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie a zistil, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné.

6.2. Podľa názoru odvolacieho súdu súd prvej inštancie vo veci v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisleniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a

presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkázal

6.3. Odvolací súd súhlasil s názorom súdu prvej inštancie uvedenom v bode 27. odôvodnenia, že súd má povinnosť zaoberať sa skutočnosťami rozhodnými pre posúdenie, či určité konanie nevykazuje znaky konania v rozpore s dobrými mravmi; je dané iba vtedy, ak niektorá strana namieta nesúlad s dobrými mravmi. Zároveň odvolací súd súhlasí i s konštatovaním súdu prvej inštancie v bode 28., že sa súd prvej inštancie stotožnil s tým, že žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno a nepredložila doklad o tom, že majetkové priznanie odovzdala, zároveň ale z výsluchu svedkyne p. T. vyplýva, že administratíva v obci fungovala tak, že dávali sa doklady do ruky, z ruky do ruky, žiadne potvrdenia sa neevidovali, neexistoval žiaden podací denník. To znamená, že na obci fungoval, respektíve nefungoval žiaden administratívny poriadok, preto je ťažké dokázať to, že žalobkyňa si splnila zákonné podmienky, ktoré jej ukladá zákon. Odvolací súd súhlasil aj s konštatovaním súdu prvej inštancie v bode 29. odôvodnenia, keď konštatuje, že čo do konania žalovaného, jedná sa o konanie hrubo v rozpore s dobrými mravmi, aby žalobkyňa za to, že sa dožadovala spravodlivosti a dožadovala, aby žalovaný postupoval v zmysle zákona a plnil si svoje povinnosti, tento ju odvolal z funkcie riaditeľky školy ako nedôveryhodnú osobu. Preto i odvolací súd mal za to, že sú naplnené skutkové znaky, ktoré ustanovil § 3 Občianskeho zákonníka, to znamená, že odvolanie z funkcie riaditeľky školy je neplatným právnym úkonom v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka, a to z dôvodu, že tento právny úkon bol vykonaný v rozpore s dobrými mravmi a z dôvodov, ktoré zistil súd prvej inštancie a podrobne popísal v dôvodoch svojho rozhodnutia. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje i na právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyslovený v jeho zrušujúcom uznesení v bode 26.4. odôvodnenia, keď sa dovolací súd pri interpretácii pravidiel správania sa, t.j. čo je, nie je v rozpore s dobrými mravmi priklonil k vyhodnoteniu konania žalovaného v predmetnej veci tak, ako právne vyhodnotil konanie žalovaného súd prvej inštancie, že hlavným motívom a dôvodom odvolania žalobkyne z funkcie riaditeľky bolo jej konanie, ktorým poukazovala na neplnenie si zákonných povinností zo strany žalovaného. Za podozrivú možno označiť aj skutočnosť, že k zisteniu porušenia povinnosti žalobkyne deklarovať svoje majetkové pomery došlo až v roku 2016, t.j. dva roky po jej ustanovení do funkcie. K odvolaniu žalobkyne z funkcie riaditeľky školy došlo po podaní trestných oznámení a civilných žalôb voči žalovanému, ktorých predmetom bolo porušenie rozpočtových pravidiel na úseku originálnych kompetencií zriaďovateľa základnej a materskej školy - žalovaného, ktorý nemal poukazovať finančné prostriedky zo svojho rozpočtu základnej školy v súlade so zákonom. Nesporným bol fakt zistenia porušenia povinnosti deklarovať svoje majetkové pomery žalobkyne v stanovenej lehote v zmysle zákona. Dovolací súd vyhodnotil konanie žalovaného v rozpore s dobrými mravmi s prihliadnutím na konkrétne okolnosti danej prejednávanej veci a konkrétne zistené skutkové okolnosti veci, ktoré nie je možné v žiadnej demokratickej spoločnosti prehliadať. S týmto názorom dovolacieho súdu plne súhlasil i odvolací súd. Zároveň súhlasil s názorom dovolacieho súdu, že fakt zistenia nepodania majetkového priznania až dva roky od nástupu do funkcie riaditeľky, poukazovanie na zlé hospodárenie obce zo strany žalobkyne ako aj nesúhlas Rady školy s odvolaním žalobkyne z funkcie riaditeľky. Skutočne žalovaný formálne konal podľa zákonných ustanovení, teda podľa § 3 ods. 7 písm. b) Zákona č. 596/2003 Z.z. v spojení s § 10 ods. 1 písm. a) Zákona č. 552/2003 Z.z., ale prostredníctvom realizácie výkonu svojich kompetencií, respektíve oprávnení i podľa názoru odvolacieho súdu v zhode s názorom dovolacieho súdu sledoval poškodenie žalobkyne čo nepochybne je možné vyhodnotiť ako konanie v rozpore s dobrými mravmi, preto odvolanie žalobkyne z funkcie riaditeľky je absolútne neplatným právnym úkonom s poukazom na ustanovenie § 39 Občianskeho zákonníka.

6.4. Podľa už konštantnej judikatúry tak národných, ako aj nadnárodných súdov, súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranami sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných stranami. Odôvodnenie rozhodnutia tak nemusí dať odpoveď na každú jednu poznámku, či pripomienku strany sporu, ktorá ju nastolila. Je však nevyhnutné, aby bolo reagované na podstatné a relevantné argumenty strán (porovnaj napríklad rozhodnutia ÚS SR II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04, II. ÚS 200/09 a podobne). Preto na ďalšiu argumentáciu žalovaného zachádzajúcu do nadbytočných podrobností, nespôsobilú už privodiť úspech jeho odvolaniu, odvolací súd nepovažoval za potrebné reagovať špecifickou odpoveďou.

7. Proti predmetnému rozsudku podal dovolanie žalovaný. Žalovaný podal dovolanie z dôvodov podľa § 420 písm. e) a f) CSP ako aj § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP. Žalovaný žiadal, aby dovolací súd

zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátil na ďalšie konanie.

7.1. Žalovaný v dovolaní poukázal na priebeh konania a vydávaných rozhodnutí. Zároveň uviedol stručný popis podstatných skutkových zistení vyplývajúcich zo spisu ako aj na znenie platnej a účinnej právnej úpravy aplikovanej žalovaným pri odvolaní žalobkyne z funkcie.

7.2. Podľa názoru žalovaného napadnutý rozsudok krajského súdu má vady v zmysle § 420 písm. f) CSP, nakoľko je zrejmé, že odvolací súd sa v napadnutom rozsudku vypořiadal výlučne len s niektorými odvolacími dôvodmi. Množstvo odvolacích dôvodov a námietok žalovaného odvolací súd ignoroval a nijak sa k nim nevyjadril.

7.3. Žalovaný uviedol, že odvolací súd sa nevysporiadal s námietkou zaujatosti sudcu, s nezákonným odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie, a tiež sa nevysporiadal ani s jednou s odvolacích námietok žalovaného.

7.4. Zároveň ako dovolací dôvod uvádza aj dovolací dôvod podľa § 420 písm. e) CSP, že rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd. Napadnutým rozsudkom odvolací súd odignoroval námietku, že vo veci rozhodoval vylúčený sudca - JUDr. Mária Kubusová (sudkyňa rozhodujúca vec na súde prvej inštancie). Žalovaný poukázal až na nepriateľské vedenie pojednávania zo strany uvedenej sudkyne v predmetnej veci. Poukazuje pritom na bod 22. zdôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie.

7.5. Vo vzťahu k § 420 písm. f) CSP ďalej namietal, že súd prvej inštancie ani na jedinom pojednávaní vo veci samej nedodržiaval postup podľa § 181 ods. 2 CSP a tým zmaril žalovanému možnosť okrem iného navrhnúť a vykonať dôkazy a teda preukázať, že odvolanie žalobkyne z funkcie riaditeľky základnej školy a materskej školy Lomnička nebolo účelové a v rozpore s dobrými mravmi ako to ustálil súd prvej inštancie s ktorým sa stotožnil aj odvolací súd.

7.6. Žalovaný namieta aj nesprávne skutkové závery ohľadom zisteného údajného skutočného motívu odvolania žalobkyne z funkcie riaditeľky. Ďalej uviedol, že pokiaľ ide o akési uznesenie OR PZ Stará Ľubovňa z 02. marca 2016, absentuje akákoľvek logická, či časová súvislosť s odvolaním žalobkyne z funkcie riaditeľky v mesiaci december 2016, teda o 9 mesiacov, ale najmä hlavný kontrolór sa jasne vyjadril, ako a kedy došlo k zisteniu absencie majetkového priznania žalobkyne, na čom sa podieľala obec, ani jej štatutári nijakými príkazmi, ale kontrolór svojou vlastnou činnosťou. Skutkové a aj právne závery súdu prvej inštancie postrádajú akýkoľvek časový či logický súlad, nielenže sa neopierajú o zistený skutkový stav, ale sú s ním aj v priamom rozpore.

8. Vo vzťahu k dovolaniu podľa § 421 CSP uviedol, že žalovaný nemal vedomosť o tom, že by dovolací súd už riešil právnu otázku posúdenia platnosti rozhodnutia zriaďovateľa (teda v podstate orgánu vykonávajúceho právomoc podľa zákona č. 596/2003 Z.z.) o odvolaní riaditeľa základnej školy s dobrými mravmi v zmysle § 3 Občianskeho zákonníka, ale nevylúčil, že už k takémuto rozhodovaniu došlo, preto žalovaný vymedzil dovolací dôvod alternatívne aj podľa § 421 písm. a) a písm. b) CSP, resp. aj § 421 ods. 1 písm. c) CSP.

8.1. Žalovaný považoval za nesprávne právne posúdenie odvolania žalobkyne z funkcie riaditeľky za neplatné z dôvodu rozporu s dobrými mravmi aj preto, že žalovaný odvolaním žalobkyne z funkcie, ktoré preukázateľne spĺňalo všetky obsahové aj formálne náležitosti, konal plne v súlade s výslovným a kogentným znením právnej normy s cieľom dodržať zákon. Podľa názoru žalovaného v rozpore s dobrými mravmi a priam v rozpore so zákazom diskriminácie by bolo práve nedodržanie normy po zistení porušenia zákona z jej strany - to by vyvolávalo oprávnené pochybnosti o postupe žalovaného, že nadržíava žalobkyni a rozhoduje v jej záujme a dokonca až v takom rozsahu, že u nej neprihliada ani na porušenie zákona a ignoruje explicitný príkaz daný zákonom. Poukázal na to, že rozhodnutie je aj v rozpore so základným článkom zásad a to konkrétne článkom 2 ods. 2 CSP a aj článkom 3 ods. 2 CSP, pričom výklad právnej normy nesmie protirečiť tomu, čo je v jeho slovách jasné a nepochybné.

8.2. Vzhľadom na uvedené žiadal, aby dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok vo všetkých jeho výrokoch a zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie a priznal žalovanému náhradu trov konania.

8.3. K dovolaniu podala písomné vyjadrenie žalobkyňa. Mala za to, že dovolanie je neprípustné. Poukázala na priebeh konania v uvedenej veci, pričom vo veci zdôraznila posledné rozhodnutie NS SR pod sp. zn. 1CdoPr/6/2023 zo dňa 20. marca 2024, ktorým bolo zrušené rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie s vysloveným právnym názorom v bode 26.4.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP),

zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je dôvodné.

9.1. Žalovaný vyvodzoval prípustnosť podaného dovolania na základe ustanovenia § 420 písm. e) a f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP.

9.2. Z obsahu súdneho spisu bolo zistené, že vec žalobkyne pred dovolacím súdom bola už dvakrát predmetom dovolacieho konania. V oboch prípadoch došlo k zrušeniu a vráteniu veci odvolacieho súdu na základe dovolania žalobkyne, keď dovolací súd v rozhodnutí sp. zn. 1Cdo/178/2020 zo dňa 24. augusta 2022 zrušil (zmeňujúci rozsudok súdu prvej inštancie) a vec vrátil odvolaciemu súdu z dôvodov podľa § 420 písm. f) CSP pre jeho nepreskúmateľnosť. Vo veci odvolací súd opätovne rozhodol zmeňujúcim rozsudkom, tak, že žalobu žalobkyne zamietol. Následne opätovne zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu napadla žalobkyňa dovolaním, ktorému dovolací súd pre nesprávne právne posúdenie veci (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) vyhovel a uznesením pod sp. zn. 1CdoPr/6/2023 zo dňa 20. marca 2024 opätovne rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie s vysloveným právnym názorom.

9.3. Odvolací súd následne rozhodol napadnutým rozsudkom tak, že rozsudok súdu prvej inštancie, ktorým súd určil, že odvolanie žalobkyne z funkcie riaditeľky Základnej školy a Materskej školy Lomnička vykonané listom žalovaného zo dňa 20. decembra 2016 je neplatné, potvrdil.

9.4. Tento rozsudok napadol dovolaním žalovaný a je predmetom tohto dovolacieho prieskumu. V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP namietol žalovaný nevysporiadanie sa odvolacieho súdu s jeho odvolacou námietkou o tom, že vec rozhodol na súde prvej inštancie zaujatý sudca. Túto námietku dovolací súd posudzuje v prvom rade. Z obsahu podaného odvolania žalovaného z čl. 301 spisu je zrejmé, že žalovaný namieta: „vzhľadom na takéto odôvodnenie rozsudku, rozhodoval vylúčený sudca, čo má za následok odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. c) CSP“.

9.5. Civilný súdny poriadok poskytuje stranám sporu iba prostriedky, ktorými sa môžu práva na nezaujatého sudcu domáhať. Jedným z týchto prostriedkov je i námietka zaujatosti podaná podľa § 52 a nasl. CSP. Okrem námietky zaujatosti môžu strany sporu podať i odvolanie zdôvodnené tým, že rozhodoval vylúčený sudca (§ 365 ods. 1 písm. c) CSP). Na vadu spočívajúcu v tom, že rozhodoval vylúčený sudca prihlíada i dovolací súd v zmysle dovolacieho dôvodu podľa ustanovenia § 420 písm. e) CSP. Tieto procesné prostriedky majú garantovať právo strany sporu/účastníka konania na nestranného sudcu. Z povinnosti všeobecných súdov vždy vykonať výklad príslušných ustanovení zákona ústavno - konformným spôsobom (čl. 152 ods. 4 ústavy) vyplýva, že aj pri výklade podmienok pre uplatnenie týchto prostriedkov musia súdy postupovať tak, aby umožnili čo najširšiu realizáciu tohto práva.

9.6. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9.7. Z dôvodovej správy k tomuto ustanoveniu okrem iného vyplýva, že doterajší pojem „odňatie možnosti konať pred súdom“ sa nahradil terminologicky správnym pojmom „právo na spravodlivý proces“, ktorého obsahové znaky vyplývajú z konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a Ústavného súdu Slovenskej republiky.

9.8. Judikatúrou konkretizovaný obsah práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) je veľmi pestrý. Procesné elementy tohto práva zdôrazňujú „stanovený postup“, teda dodržanie procesných pravidiel v konaní ako celku pred všeobecným súdom. Nezávislosť jeho rozhodovania sa uskutočňuje v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Jedným z takýchto princípov, predstavujúcim súčasť práva na riadny proces, vylučujúcim svojvôľu pri

rozhodovaní, je i povinnosť súdu svoje rozhodnutie odôvodniť spôsobom zakotveným v ustanovení § 220 ods. 2 a 3 CSP. Z odôvodnenia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. V prípade, kedy sú právne závery súdu v extrémnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami alebo z nich v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, alebo ignorujú kogentnú normu, či popierajú všeobecne akceptované chápanie dotknutého právneho inštitútu, treba také rozhodnutie považovať za stojace v rozpore s čl. 46 ods. 1 ústavy, ako i čl. 1 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

9.9. Porušenie práva na spravodlivý (riadny) proces nie je však možné vykladať tak, že by sa dovolateľovi garantoval úspech v konaní, či sa zaručovalo právo na rozhodnutie zodpovedajúce jeho predstavám. Obsahom tohto ústavou a dohovorom zaručeného práva je zaistenie práva na spravodlivé (riadne) súdne konanie, v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Okolnosť, že dovolateľ so závermi či názormi odvolacieho súdu nesúhlasí, nemôže sama osebe založiť dôvodnosť dovolania.

10. Pojem „právo na spravodlivý proces“ teda podľa názoru najvyššieho súdu zahŕňa nielen „postup súdu“ ako jeho „faktickú“ činnosť, ale (najmä) aj nesprávne súdne rozhodnutie, v dôsledku ktorého nemohol účastník konania (dovolateľ) uplatniť svoje práva pred okresným i krajským súdom. Predovšetkým súdnym rozhodnutím je takmer výlučne determinované právo na spravodlivý proces, lebo ním sa súdne konanie ako celok končí. Niet preto žiadneho dôvodu pre všeobecný záver, že by malo byť z tohto pojmu (právo na spravodlivý proces) vylučované rozhodnutie súdu, ktorým sa završuje (resp. končí) celé konanie (porov. nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013 a pod.).

10.1. Podľa posledne citovaného nálezu ústavného súdu (III. ÚS 330/2013) súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré odborne jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom žiadanej súdnej ochrany. Otázku, či súd splnil svoju povinnosť riadne a právne správne odôvodniť svoje rozhodnutie, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti prípadu.

10.2. Podľa tohto výkladu nie je - logicky vzaté - prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP závislá na jeho dôvodnosti, totiž až na tom, keď „vyjde najavo“ (ne)správnosť dovolateľovho tvrdenia o existencii dôvodu zmätočnosti vo forme porušenia práva na spravodlivý proces. To však môže vyjsť najavo iba vtedy (či až vtedy), ak dovolací súd vecne preskúma tvrdenie dovolateľa o porušení tohto práva, o tvrdenom dôvode porušenia práva na spravodlivý proces vydá svoje fiktívne rozhodnutie, ktorým buď dovolanie rozsudkom zamietne (vtedy je dovolanie neprípustné), ak je napadnuté rozhodnutie správne, alebo napadnuté rozhodnutie zruší (vtedy je dovolanie prípustné a zároveň aj dôvodné).

10.3. Citované ustanovenie zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Za znemožnenie strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP, treba považovať aj taký postup súdu, ktorým sa strane odmieta možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ktorým dochádza k odmietnutiu spravodlivosti (denegatio iustitiae), keď súdom prijaté závery nemajú svoj racionálny základ v interpretácii príslušných ustanovení právnych predpisov a teda sú svojvoľné a neudržateľné a keď rozhodnutie súdu neobsahuje žiadne dôvody alebo ak v ňom absentuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie vo veci, prípadne, ak argumentácia obsiahnutá v odôvodnení rozhodnutia je natoľko vnútorne rozporná, že rozhodnutie ako celok je nepresvedčivé.

10.4. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že sudy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vétrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*).

10.5. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami, na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

10.6. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť, je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

10.7. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

10.8. Rozhodnutie je nepreskúmateľné vtedy, keď jeho písomné vyhotovenie neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu (porovnaj závery vyplývajúce zo stanoviska občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. decembra 2015, publikovaného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 1/2016 pod č. 2). Za nedostatok zásadného vysvetlenia dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu

treba považovať predovšetkým úplnú absenciu dôvodov vysvetľujúcich právny záver súdu v otázke, od riešenia ktorej bola závislá opodstatnenosť uplatneného nároku, ako aj vnútornú rozpornosť odôvodnenia rozhodnutia, priečiacu sa pravidlám logického uvažovania.

10.9. Porušením práva na spravodlivý proces je aj stav, keď v hodnotení skutkových zistení a skutkových záverov absentuje určitá časť skutočností, ktoré vyšli v konaní najavo, eventuálne - alebo tým skôr - pokiaľ boli stranami sporu namietané, no napriek tomu odvolací súd náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezhodnotil bez toho, žeby dostatočným spôsobom odôvodnil ich bezvýznamnosť, či irelevantnosť (4Cdo/102/2017). Pokiaľ takto odvolací súd postupoval aj v prejednávanej veci, dopustil sa svojvôle zakázanej preň v čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a založil tým nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia a v dôsledku toho aj jeho protiústavnosť. Ak nie sú totiž zrejmé dôvody toho - ktorého rozhodnutia, nastávajú obdobné následky ako tie, ktoré vedú k nezákonnosti ale hlavne k nepresvedčivosti rozhodnutia, čo je však v rozpore nielen s požadovaným účelom súdneho konania, ale aj tiež so zásadami spravodlivého procesu.

11. V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP žalovaný namieta nedostatok dôvodov, resp. až odignorovanie odvolacej námietky žalovaného spočívajúcej v námietke zaujatosti súdu, resp. rozhodovania zaujatého sudcu (z obsahu dovolania je zrejmé, že sudcu prvej inštancie) a tiež nedostatku zdôvodnenia súdu prvej inštancie, resp. aj vadu opomenutia aplikácie § 181 ods. 2 CSP.

11.1. V predmetnej prejednávanej veci odvolací súd po zrušení rozsudku dovolacím súdom viazaný jeho právnym názorom (ako bolo konštatované vyššie) preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie v zmysle zásad uvedených v ustanovení § 379 a nasledujúcich CSP a zistil, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné. V bode 25. uviedol, že „Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov v kontexte s namietaným nesprávnym právnym posúdením, to, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v úplnosti, aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd Slovenskej republiky II. ÚS 78/05).

11.2. Odvolací súd námietku zaujatosti vo vzťahu k sudcovi súdu prvej inštancie uvedenú v odvolaní (č.l. 301 spisu) nevyhodnocoval, resp. sa ňou vôbec nezaoberal, ba ani sa nevyjadril nijakým spôsobom k jej prípadnej irelevantnosti. Za vyjadrenie k nej dovolací súd nemôže považovať konštatáciu odvolacieho súdu uvedenú v bode 40., podľa ktorej, „preto na ďalšiu argumentáciu žalovaného zachádzajúcu do nadbytočných podrobností, nespôsobilú už privodiť úspech jeho odvolaniu, odvolací súd nepovažoval za potrebné reagovať špecifickou odpoveďou.“

11.3. Odvolací súd si zrejme neuvedomil, že aj keď je v zmysle predchádzajúceho zrušujúceho rozhodnutia NS SR (sp. zn. 1CdoPr/6/2023) viazaný jeho právnym názorom v zmysle § 450 CSP v tam konkrétne nastolenej právnej otázke, sa sústredil len na toto právne posúdenie, neuvedomujúc si, že v podstate nedal odpoveď na podstatnú odvolaciu námietku žalovaného v zmysle § 365 ods. 1 písm. c) CSP, že vo veci na súde prvej inštancie rozhodoval vylúčený sudca. Predchádzajúce zrušujúce rozhodnutie dovolacieho súdu, ktoré nastoľovalo určitý právny režim, resp. právne posúdenie vo veci položenej právnej otázky zo strany žalobkyne, neznamená, že by vo veci mal už odvolací súd úplne ignorovať podstatné odvolacie námietky strany - žalovaného, o ktorého odvolaní odvolací súd napokon rozhoduje. Vec sa dostala do štádia, kedy mal odvolací súd opätovne rozhodnúť o odvolaní žalovaného, síce viazaný právnym názorom dovolacieho súdu v posudzovanej právnej otázke, ale nemôže pritom úplne ignorovať iné podstatné námietky v odvolaní, v uvedenom prípade námietku podľa § 365 ods. 1 písm. c) CSP.

11.4. Odvolací argument, že vo veci rozhodoval zaujatý sudca prvej inštancie, je podľa názoru dovolacieho súdu podstatným odvolacím argumentom a jeho vyhodnotenie nie je možné prejsť len odkazom odvolacieho súdu, že ide o argumenty nadbytočné, nespôsobilé privodiť úspech jeho odvolaniu a že na ne odvolací súd nepovažoval potrebné reagovať špecifickou odpoveďou (vyššie citovaný bod

40. rozsudku odvolacieho súdu).

11.5. Pokiaľ teda odvolací súd náležitým spôsobom nezhodnotil aj túto žalovaným namietanú skutočnosť v odvolaní, resp. dostatočným spôsobom neodôvodnil jej bezvýznamnosť a irelevantnosť, odôvodnenie jeho rozhodnutia treba považovať za nedostatočné odôvodnenie, čím porušil právo žalovaného na spravodlivý proces a konanie zaťažil vadou v zmysle § 420 písm. f) CSP. Odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu neobsahuje ani elementárne vysvetlenie toho, prečo odvolanie žalovaného v časti odvolacej námietky zaujatého sudcu prvej inštancie považuje za nedôvodné. S touto sa odvolací súd nezaoberal a to v rozpore s ust. § 387 ods. 3 CSP. Pokiaľ odvolací súd považoval túto námietku žalovaného za irelevantnú, bolo potrebné vysvetliť z akých dôvodov.

11.6. Na základe výsledkov meritórneho dovolacieho prieskumu dovolací súd uzatvára, že nerešpektovaním pravidla riadneho odôvodnenia rozhodnutia súdu došlo v konaní k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f) CSP. Vada tejto povahy je dôvodom, ktorý zakladá nielen prípustnosť dovolania ale zároveň aj jeho dôvodnosť.

11.7. Námietky dovolateľa smerujúce k hodnoteniu dôkazov a ustáleniu skutkového stavu nie sú spôsobilé založiť prípustnosť dovolania, nakoľko ich bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu, a to preto, že (i) hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykonal, teda v tomto prípade súdu prvej inštancie, (ii) pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá.

11.8. Dovolací súd tiež pripomína, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

11.9. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak tieto vady v súdnej veci dovolací súd nezistil.

12. Doposiaľ vykonané dokazovanie súdom prvej inštancie podľa názoru dovolacieho súdu dostatočne odôvodňuje jeho skutkové a právne závery, ktoré naviac vyplynuli z právneho posudzovania veci dovolacím súdom. Dovolací súd v hodnotení dôkazov súdom prvej inštancie nezistil porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov, či pochybenie, ktoré by bolo v extrémnom rozpore s obsahom spisu a prijaté skutkové závery nevykazujú známky svojvoľnosti, nelogických úsudkov, či zrejmeho omylu. Iba takéto pochybenie by totiž predstavovalo porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy. Námietky dovolateľa v tomto smere majú skôr povahu nespokojnosti so samotným výsledkom sporu.

12.1. Dovolací súd k ďalšej dovolacej námietke porušenia § 181 ods. 2 CSP udáva, že cieľom § 181 ods. 2 CSP je zamerať procesnú aktivitu strán na skutočnosti, ktoré sú podľa posúdenia súdu sporné,

teda viesť strany už počas konania k tomu, aby dokázali predvídať rozhodnutie súdu. Okrem toho je cieľom zrýchliť a zjednodušiť konanie tak, aby sa nevykonávali zbytočné dôkazy, ktoré súd nepovažuje za dôležité a nevenovala sa pozornosť bezdôvodným skutkovým tvrdeniam, ktoré sú podľa názoru súdu buď nesporné alebo právne bezvýznamné. Porušenie uvedeného ustanovenia však nelimituje stranu sporu pri realizácii jej procesných práv. Z vyššie uvedenej judikatúry ÚS SR (sp. zn. IV. ÚS 16/2012) vyplýva, že súd až v samotnom rozhodnutí vo veci, a nie v rámci postupu podľa § 118 ods. 2 OSP, vyjadrí svoj definitívny právny názor týkajúci sa konkrétnej prejednávanej veci (porovnaj aj uznesenie NS SR sp. zn. 3Cdo/3/2016 z 22. marca 2017, uznesenie NS SR sp. zn. 5Cdo/211/2013 z 13. mája 2014, tiež rozsudok NS SR sp. zn. 5Cdo/181/2021 z 31. marca 2021, uznesenie NS SR sp. zn. 7Cdo/279/2021).

12.2. Treba tiež zdôrazniť, že súd rozhoduje na základe zisteného skutkového stavu (§ 215 ods. 1 CSP), berie do úvahy iba skutočnosti, ktoré vyšli najavo počas konania (čl. 11 ods. 4 CSP) a pri zisťovaní skutkového stavu vychádza zo zhodných tvrdení strán, ak neexistuje dôvodná pochybnosť o ich pravdivosti (§ 186 ods. 2 CSP). Súd pri výkone spravodlivosti nesmie byť obmedzovaný tak pôvodnými predbežnými závermi o skutkovej stránke veci, ako ani prípadným vlastným predbežným právnym posúdením. Dovolací súd tak zastáva názor, že opomenutie aplikácie § 181 ods. 2 CSP je konvalidované vydaním rozhodnutia vo veci samej súdom prvej inštancie, v ktorom rozhodnutí súd oznámi svoje názory. Z uvedených dôvodov je táto námietka neopodstatnená. Preto tieto ostatné námietky v rámci dovolacieho dôvodu § 420 písm. f) CSP nie sú opodstatnené.

12.3. Na základe uvedených skutočností dovolací súd dovolaniu žalovaného vyhovel, rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 449 ods. 1, § 450 CSP) s tým, že právny názor vyslovený v tomto rozhodnutí je preň záväzný (§ 455 CSP). Dovolací súd nemohol z tohto dôvodu skúmať ani vadu podľa § 420 písm. e) CSP, keďže odvoláciu námietku žalovaného, čo do zaujatosti sudcu prvej inštancie odvolací súd nevyhodnotil.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP.

13. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

13.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

13.2. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

13.3. Čo sa týka dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP, a to právnej otázky: „posúdenia platnosti rozhodnutia zriaďovateľa (teda v podstate orgánu vykonávajúceho právomoc podľa zákona č. 596/2003 Z.z.) o odvolaní riaditeľa základnej školy s dobrými mravmi v zmysle § 3 Občianskeho zákonníka, tak túto už vyriešil dovolací súd práve v tejto konkrétnej veci, avšak na základe dovolania žalobkyne a to postupom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

13.4. Dovolací súd teda uvádza, že v predchádzajúcom rozhodnutí, v tejto konkrétnej veci sp. zn. 1Cdo/Pr/6/2023 riešil dovolací súd právnu otázku nastolenú žalobkyňou podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP poukazujúc na body 25.2. až 26.5. predmetného rozhodnutia, pričom 25.2.: „odvolací súd vo svojom rozhodnutí správne konštatuje, že posúdenie otázky rozporu právneho úkonu - odvolania z funkcie riaditeľky školy s dobrými mravmi je otázkou právnou, nie otázkou skutkovou (pozri napr. uznesenie Najvyššieho súdu SR z 9. júna 2010, sp. zn. 5Cdo/42/2010). Aj podľa G.. Y. ide o kategóriu právnou, ktorá má základ v platnom práve. Preto aj existencia či neexistencia rozporu s dobrými mravmi nie je otázkou skutkovou, ale právnou. Tým, že zákon spája s rozporom s dobrými mravmi absolútnu neplatnosť právneho úkonu, prípadne odopiera právnu ochranu výkonu práva, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi, sú dobré mravy súčasťou práva a majú právnu záväznosť. Bez odkazu v právnej norme zostali by dobré mravy len súčasťou mimoprávnych (morálnych) pravidiel bez priameho právneho normatívneho pôsobenia. Dovolací súd si, ale dovolil vyhodnotiť túto situáciu v zhode so súdom prvej inštancie, ako konanie žalovaného v rozpore s dobrými mravmi, s prihliadnutím na konkrétne okolnosti danej prejednávanej veci a konkrétne zistené skutkové okolnosti veci, ktoré nie je možné v žiadnej demokratickej spoločnosti prehliadať. Dovolací súd poukazuje na fakt zistenia nepodania majetkového priznania (až 2 roky od nástupu do funkcie riaditeľky, poukazovanie na zlé hospodárenie obce zo strany žalobkyne ako aj nesúhlas Rady školy s odvolaním žalobkyne z funkcie riaditeľky). V tomto smere žalovaný síce formálne konal podľa zákonných ustanovení - § 3 ods. 7 písm. b) zákona č. 596/2003 Z.z. v spojení s § 10 ods. 1 písm. a) zák. č. 552/2003 Z.z., ale prostredníctvom realizácie výkonu svojich kompetencií, resp. oprávnení podľa dovolacieho súdu sledoval poškodenie žalobkyne (obdobne aj rozhodnutie NS SR sp. zn. 5MCdo/17/2008, napr. aj rozhodnutie NS ČR 21Cdo/714/2010), čo nepochybne je možné vyhodnotiť ako konanie v rozpore s dobrými mravmi a preto je odvolanie žalobkyne absolútnou neplatným právnym úkonom s poukazom na ust. § 39 OZ.

25.3. V súvislosti s dobrými mravmi je možné zdôrazniť ich viacero funkcií v práve. Na prvom mieste treba zdôrazniť, že dobré mravy plnia funkciu normy, ktorá sa má aplikovať. Ide teda o pravidlo správania, ktoré určuje, ako sa má subjekt správať, aby jeho konanie sa nedostalo do rozporu s dobrými mravmi. V pravom slova zmysle tu ide o normu konania (norma agendí). Z toho potom možno odvodiť aj právnu reprobáciu správania, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi. Môže ísť len o také správanie, ktoré možno odvodiť z právnej normy, ktorá ukladá (prikazuje) dodržiavanie dobrých mravov.

25.4. Preventívna funkcia dobrých mravov spočíva jednak v tom, že je určitým korektívom správania ex ante, teda pred robením právneho úkonu, t. j. pred samým správaním v štádiu rozhodovania. Subjekt, ktorý zvažuje svoje správanie pri robení právnych úkonov, sa rozhoduje s plným vedomím, že ak sa právny úkon dostane do rozporu s dobrými mravmi, hrozí mu sankcia neplatnosti. Ak napriek tomu urobí právny úkon, ktorého obsah nie je v súlade s dobrými mravmi, postihne ho táto sankcia. Dopad sankcie za správanie v rozpore s dobrými mravmi má tiež svoje konkrétne preventívne pôsobenie. To platí aj v prípade výkonu práva v rozpore s dobrými mravmi, prípadne so zásadami poctivého obchodného styku.

25.5. Interpretačná funkcia dobrých mravov spočíva v tom, že sudca pri rozhodovaní konkrétneho prípadu musí posúdiť, čo sú dobré mravy v konkrétnom prípade. Pritom vychádza zo základných zásad ovládajúcich súkromné právo. Obsah dobrých mravov je potrebné skúmať na základe týchto zásad. Zároveň musí určiť, čo je v danom prípade s dobrými mravmi v rozpore, t. j. postupuje od všeobecného ku konkrétnemu. Vo väčšej miere sa tu uplatní taká interpretácia, ktorá bude odstraňovať nejasnosti, ktoré vyplývajú z právneho predpisu a spočívajú v našom prípade vo všeobecnosti a nejasnosti pojmu dobré mravy. Výplýva to už z povahy zákonnej normy (skutkovej podstaty), ktorá je nielen všeobecná, ale aj pojmovo (dobré mravy) široká či heterogénna. Interpretácia je východiskom pre aplikáciu práva. Hodnotiacia funkcia dobrých mravov je súčasťou aplikácie práva ako jednej z foriem realizácie práva. Osobitne je ju potrebné zdôrazniť preto, lebo má zásadný význam pri aplikácii dobrých mravov v konkrétnych prípadoch.

25.6. Pri aplikácii práva je potrebné nielen objasniť skutkový stav, ale je potrebné objasniť aj právnu stránku daného prípadu, t. j. subsumovať daný prípad pod konkrétnu normu, teda určiť, ktorá právna norma bude na daný stav aplikovaná. To znamená, že sudca musí posúdiť, či sa správanie v danom prípade prieči dobrým mravom, prípadne je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku a v čom tento rozpor spočíva.

25.7. V zmysle judikatúry súdov SR dobré mravy sú určitými morálnymi mantinelmi v správaní ľudí, pričom nemajú zväčša písomnú podobu, ale sú vytvárané vo vedomí užšieho spoločenstva, ktoré správanie je možné akceptovať a ktoré správanie nie je prijateľné pre spoločnosť.

25.8. Podľa nálezu Ústavného súdu SR sú dobré mravy pravidlá správania sa, ktoré sú v prevažnej miere v spoločnosti uznávané a tvoria základ fundamentálneho hodnotového poriadku (IV. ÚS 55/2011-19 z 24. februára 2011).

26. Správanie sa proti dobrým mravom musí v sebe obsahovať prvky, ktoré dávajú zlý príklad (Knapp, V. Teorie práva. Praha, 2002, s. 156). Dobré mravy v jednotlivých právnych systémoch obmedzujú súkromnú autonómiu. Používajú sa ako kritérium obmedzujúce subjektívne práva v ich obsahu alebo častejšie obmedzujúce výkon subjektívnych práv (Rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 5Cdo/72/2008 z 30. júna 2008.)

26.1. Konanie v rozpore s dobrými mravmi a zneužitie práva sú podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o neplatnosti právnych úkonov postihnuté absolútnou neplatnosťou právneho úkonu.

26.2. Na rozdiel od zneužitia práva zásadu contra bonos mores možno chápať objektívnejšie. Zásadne sa nevyžaduje, aby si konajúci bol vedomý toho, že koná v rozpore s dobrými mravmi. V zneužití práva v porovnaní so správaním sa, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi, je viac prítomná subjektívna stránka, zavinenie.

26.3. V prípade zákonného príkazu vykonávať právo v súlade s dobrými mravmi nevystupujú dobré mravy ako interpretačná pomôcka, ale ako všeobecná hranica výkonu subjektívnych práv. Článok 2 Základných zásad Zákonníka práce upravuje spôsob výkonu práva počítajúc s prípadmi, že subjekt môže právo vykonať aj nedovoleným spôsobom v rozpore s dobrými mravmi.

26.4. Dovolací súd sa pri interpretácii pravidiel správania sa, t. j., čo je, nie je v rozpore s dobrými mravmi priklonil k vyhodnoteniu konania žalovaného v predmetnej veci, tak ako právne vyhodnotil konanie žalovaného súd prvej inštancie, že hlavným motívom a dôvodom odvolania žalobkyne z funkcie riaditeľky bolo jej konanie, ktorým poukazovala na neplnenie si zákonných povinností zo strany žalovaného. Za podozrivú možno označiť aj skutočnosť, že k zisteniu porušenia povinnosti žalobkyne deklarovať svoje majetkové pomery došlo až v roku 2016, t. j. dva roky po jej ustanovení do funkcie. K odvolaniu žalobkyne z funkcie riaditeľky školy došlo po podaní trestných oznámení a civilných žalôb voči žalovanému, ktorých predmetom bolo porušovanie rozpočtových pravidiel na úseku originálnych kompetencií zriaďovateľa základnej a materskej školy - žalovaného, ktorý nemal poukazovať finančné prostriedky zo svojho rozpočtu základnej školy v súlade so zákonom. Nesporným bol fakt zistenia porušenia povinnosti deklarovať svoje majetkové pomery žalobkyne v stanovenej lehote v zmysle zákona, tak ako vyššie uviedol dovolací súd. Dovolací súd si, ale dovolil vyhodnotiť túto situáciu v zhode so súdom prvej inštancie, ako konanie žalovaného v rozpore s dobrými mravmi, s prihliadnutím na konkrétne okolnosti danej prejednávanej veci a konkrétne zistené skutkové okolnosti veci, ktoré nie je možné v žiadnej demokratickej spoločnosti prehliadať. Dovolací súd poukazuje na fakt zistenia nepodania majetkového priznania (až 2 roky od nástupu do funkcie riaditeľky, poukazovanie na zlé hospodárenie obce zo strany žalobkyne ako aj nesúhlas Rady školy s odvolaním žalobkyne z funkcie riaditeľky). V tomto smere žalovaný síce formálne konal podľa zákonných ustanovení - § 3 ods. 7 písm. b) zákona č. 596/2003 Z.z. v spojení s § 10 ods. 1 písm. a) zák. č. 552/2003 Z.z., ale prostredníctvom realizácie výkonu svojich kompetencií, resp. oprávnení podľa dovolacieho súdu sledoval poškodenie žalobkyne (obdobne aj rozhodnutie NS SR sp. zn. 5MCdo/17/2008, napr. aj rozhodnutie NS ČR 21Cdo/714/2010), čo nepochybne je možné vyhodnotiť ako konanie v rozpore s dobrými mravmi a preto je odvolanie žalobkyne absolútne neplatným právnym úkonom s poukazom na ust. § 39 OZ.“

13.5. Preto tento dovolací dôvod v časti § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP nie je prípustný, nakoľko nejde o žiadny odklon v tejto právnej otázke a nie je takto položenú otázku možné riešiť ako právnu otázku doposiaľ neriešenú (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) vzhľadom na jej vyššie uvedené riešenie v rozhodnutí NS SR sp. zn. 1CdoPr/6/2023. Nepřípustný je aj dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP, nakoľko tento ani nie je vymedzený. V preskúmvanej veci, vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c) CSP žalovaný nevymedzuje právnu otázku, resp. neuvádza v tejto súvislosti rozdielnu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Dovolací súd zároveň poukazuje na to, že dovolateľ v dovolaní neoznačil ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa odvolací súd pri rozhodovaní odklonil alebo rozhodovaciu prax, ktorá je v určitej právnej otázke

rozhodovaná rozdielne tak, ako to vyžaduje § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP. Pritom v zmysle bodu 16. uznesenia veľkého senátu občianskoprávneho kolégia sp. zn. 1VCdo/2/2017 platí, že pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP).

13.6. Dovolací súd dospel k záveru, že na podklade dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP nemožno uskutočniť meritórny dovolací prieskum a dovolanie v tejto časti s poukazom na § 447 písm. f) CSP odmietol.

14. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vec vráti odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

15. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.